

**I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
IM. MIKOŁAJA KOPERNIKA W RADOMIU**

PRZEDMIOTOWE OCENIANIE

Z JĘZYKA POLSKIEGO

ZAKRES PODSTAWOWY, ZAKRES ROZSZERZONY





SPIS TREŚCI

I. Podstawa prawna	2
II. Cele Przedmiotowego Oceniania	2
III. Prawa i obowiązki ucznia	3
A. Prawa ucznia	3
B. Obowiązki ucznia	3
IV. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych.....	4
A. Zasady sprawdzania i oceniania prac pisemnych.....	4
B. Zasady oceniania wypowiedzi ustnych	15
C. Ocenianie innych form jakości i efektów pracy ucznia	17
D. Wagi przypisywane poszczególnym formom aktywności	18
V. Kryteria oceniania	22
A. Celujący (6).....	22
B. Bardzo dobry (5)	23
C. Dobry (4).....	24
D. Dostateczny (3)	25
E. Dopuszczający (2).....	26
F. Niedostateczny (1).....	27
VI. Wymagania edukacyjne	27
A. Zakres podstawowy	27
B. Zakres rozszerzony.....	31
VII. Uwagi końcowe.....	33



I. Podstawa prawna

1. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (t.j. Dz.U.2016.1943 ze zmianami).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U.2015.843 ze zmianami).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 977 oraz z 2014 r. poz. 803).
4. Statut I Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Radomiu - Rozdział 9 - Ocenianie Wewnątrzszkolne.
5. Program nauczania: Barbara Łabędzka, Ponad słowami. Program nauczania przedmiotu język polski w liceum i technikum (zgodny z podstawą programową i obowiązujący od roku szkolnego 2012/13). Zakres podstawowy i rozszerzony, Nowa Era, Warszawa 2012.

II. Cele Przedmiotowego Oceniania

Przedmiotowe Ocenianie z przedmiotu język polski określa wymagania edukacyjne stanowiące podstawę do mierzenia efektów jakości pracy Ucznia, oceniania jego postępów w nauce (przyrost wiedzy i umiejętności) oraz klasyfikowania i promowania Uczniów.

Przedmiotowe ocenianie ma na celu:

1. systematyczne wspieranie rozwoju Ucznia poprzez diagnozowanie jego osiągnięć w odniesieniu do wymagań edukacyjnych;
2. wypracowanie i przestrzeganie czytelnych reguł oraz skutecznego systemu współpracy pomiędzy Nauczycielem, Uczniem i Rodzicami;
3. motywowanie Ucznia do dalszej pracy, pomoc w samodzielnym planowaniu własnego rozwoju;
4. kształtowanie świadomości Ucznia w zakresie umiejętności dokonywania refleksji i samooceny własnej pracy;
5. dokonywanie ciągłej ewaluacji działań edukacyjnych i bieżące podawanie Uczniom i Rodzicom informacji zwrotnej na temat efektów pracy Ucznia;



6. wykorzystanie wyników osiągnięć pracy nauczyciela i Uczniów do planowania i modyfikowania działań edukacyjnych nauczyciela;
7. wspieranie intelektualnego rozwoju Ucznia poprzez kształcenie umiejętności prawidłowego posługiwania się odmianą ustną i pisaną języka polskiego oraz kształtowanie postawy aktywnego odbioru tekstów kultury;
8. rozwój zdolności Ucznia poprzez umożliwianie uczestnictwa w konkursach przedmiotowych i zajęciach pozalekcyjnych związanych z językiem polskim.

III. Prawa i obowiązki Ucznia

A. Prawa Ucznia

1. Uczniowie znają zasady oceniania z przedmiotu język polski i zostają zapoznani z PO na początku roku szkolnego a o ewentualnych zmianach są poinformowani natychmiast po ich wprowadzeniu.
2. Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do zajęć lekcyjnych jeden (przy jednej godzinie tygodniowo) lub dwa razy w semestrze (przy min. dwóch godzinach tygodniowo). Nieprzygotowanie zwalnia z odpowiedzi ustnej, obowiązku przedłożenia zeszytu lub pracy domowej oraz z pisania kartkówki. Zgłoszenie nieprzygotowania nie zwalnia z zapowiedzianych prac kontrolnych i sprawdzianów.
3. Nauczyciel respektuje tak zwany „szczęśliwy numer”, który nie zwalnia z zapowiedzianych wcześniej sprawdzianów.
4. Oceny efektów pracy są jawne dla Ucznia.
5. Uczniowie mają prawo do zgłaszania Nauczycielowi własnych uwag i zastrzeżeń dotyczących sposobu oceniania efektów ich pracy.

B. Obowiązki Ucznia

1. Posiadanie i staranne prowadzenie na bieżąco zeszytu przedmiotowego z zapisanymi datami, tematami lekcji oraz dokładnymi notatkami. Za nieprowadzenie systematyczne notatek Uczeń może otrzymać ocenę niedostateczną.



2. Posiadanie jednego podręcznika na ławce (do decyzji Nauczyciela).
3. Pisanie prac klasowych w terminie wyznaczonym przez Nauczyciela.

IV. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych

A. Zasady sprawdzania i oceniania prac pisemnych

1. Pisemne prace klasowe

- Za pisemną pracę klasową uznaje się pisemną pracę kontrolną Ucznia obejmującą dowolny zakres treści przeprowadzany z całą klasą, pisany przez co najmniej jedną godzinę lekcyjną.
- Prace klasowe są obowiązkowe dla wszystkich Uczniów. Nieobecność Ucznia na pracy klasowej oznaczana jest w dzienniku przy pomocy oceny „0”.
- Nauczyciel w ciągu dwóch tygodni zobowiązany jest ocenić i udostępnić Uczniom pisemne prace klasowe. W przypadku niedyspozycji Nauczyciela bądź ferii termin ten zostaje przesunięty o czas absencji lub okres świąt.
- Pisemne prace klasowe zapowiedziane są z tygodniowym wyprzedzeniem.
- Uczeń, który z pracy klasowej otrzymał ocenę niedostateczną ma prawo poprawić ją w ciągu dwóch tygodni od jej otrzymania, w terminie ustalonym z Nauczycielem w czasie pozalekcyjnym.
- Poprawa oceny z pracy klasowej jest dobrowolna i Uczeń pisze ją tylko raz.
- Jeśli podczas pisania pracy klasowej Uczeń korzysta z niedozwolonych pomocy, zakłóca spokój, otrzymuje ocenę niedostateczną i traci szansę jej poprawy.
- Uczeń, który z ważnych, usprawiedliwionych powodów nie pisał pracy klasowej powinien to uczynić w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły w terminie ustalonym z Nauczycielem.
- Uczeń, którego nieobecność na sprawdzianie nie była spowodowana dłuższą chorobą lub ważnymi wypadkami losowymi może pisać lub zostać odpytany z zakresu danego materiału zaraz po powrocie do szkoły lub w terminie ustalonym przez Nauczyciela.



Dla prac pisemnych z punktowanymi odpowiedziami obowiązują następujące kryteria procentowe:

Progi procentowe	Ocena
poniżej 49%	niedostateczny
od 49 %	dopuszczający (-)
od 50%	dopuszczający
od 58%	dopuszczający (+)
od 59%	dostateczny (-)
od 60%	dostateczny
od 73%	dostateczny (+)
od 74%	dobry (-)
od 75%	dobry
od 88%	dobry (+)
od 89%	bardzo dobry (-)
od 90%	bardzo dobry
od 95%	bardzo dobry (+)
od 97 %	celujący

Pisemne prace klasowe i domowe - objaśnienia dotyczące kryteriów oceny rozprawki typu maturalnego (poziom podstawowy).

A. Sformułowanie stanowiska (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest udaną próbą rozwiązania problemu. Adekwatność to odpowiedniość (zgodność, współmierność) stanowiska i problemu (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu). Sformułowanie stanowiska będącego częściowo udaną próbą rozwiązania problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu. Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem. Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.



B. Uzasadnienie stanowiska jest oceniane ze względu na to, czy jest trafne, czy jest szerokie i czy jest pogłębione. Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki. Uzasadnienie pogłębione to uzasadnienie, w którym zdający wnikliwie odniósł się w rozwinięciu do wszystkich elementów polecenia. Uzasadnienie trafne zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu. Szerokość uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu. Uzasadnienie jest szerokie, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu. Uzasadnienie jest wąskie, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury). Uzasadnienie jest częściowe, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne. Wypowiedź argumentacyjna, w której brak uzasadnienia, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznamości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu zgodnie z gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest funkcjonalna, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na stosowność. Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada decorum (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne



odstępstwa od stosowności. Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne. Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na liczbę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich wagę (błędy rażące i nierażące). Za błąd rażący uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego¹.

Pisemne prace klasowe i domowe- objaśnienia dotyczące kryteriów oceny interpretacji utworu poetyckiego (poziom podstawowy)

A. Koncepcja interpretacyjna jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest niesprzeczna z utworem i czy jest spójna, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym. Koncepcja jest częściowo sprzeczna z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekście. Koncepcja jest całkowicie sprzeczna z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekście. Koncepcja jest spójna, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensory utworu. Koncepcja jest niespójna, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensory cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem). Brak koncepcji to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów cząstkowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem.

¹ Podracki J., *Słownik interpunkcyjny*, Warszawa 2002.



Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest trafne i czy jest pogłębione. Uzasadnienie trafne zawiera wyłącznie powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu. Uzasadnienie jest częściowo trafne, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy. Uzasadnienie jest pogłębione, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekście, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Uczeń powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się. Uzasadnienie jest niepogłębione, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznamości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja jest oceniana ze względu na funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest funkcjonalna, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczące zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na stosowność. Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada decorum (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności. Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu



urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne. Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

I. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na liczbę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich wagę (błędy rażące i nierażące). Za błąd rażący uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego².

Pisemne prace klasowe i domowe- objaśnienia dotyczące oceny wypowiedzi argumentacyjnej (poziom rozszerzony)

A. Określenie problemu. Zdający powinien zrozumieć, jaki problem podejmuje autor w przedstawionym fragmencie tekstu oraz sformułować ten problem. Określenie problemu jest oceniane ze względu na to, czy jest zgodne z tekstem i czy jest pełne. Określenie problemu uważa się za pełne, jeśli praca zawiera zarówno odtworzenie problemu (np. w postaci pytania), jak i jego interpretację, czyli umieszczenie tego problemu w odpowiednim kontekście. Interpretacja problemu powinna być uzasadniona (np. wagę problemu można uzasadnić jego historycznymi uwarunkowaniami lub współczesnymi implikacjami).

Określenie problemu uważa się za niepełne, jeśli praca nie zawiera interpretacji trafnie rozpoznanego problemu. Określenie problemu uważa się za częściowo zgodne z tekstem, jeśli zdający nie w pełni rozpoznaje problem główny lub wydobywa z tekstu tylko problem drugorzędny.

B. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu. Uczeń powinien omówić i ocenić rozwiązanie zaproponowane przez autora w przedstawionym tekście. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu jest oceniane ze względu na to, czy jest adekwatne do tekstu i czy jest pełne. Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu częściowo adekwatne do tekstu zniekształca rozwiązanie proponowane przez autora. Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za

² Podracki J., *Słownik interpunkcyjny*, Warszawa 2002.



pełne, gdy zawiera ono odtworzenie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu oraz trafne odwołania do innych tekstów kultury uzasadniające stanowisko zdającego. Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za niepełne, kiedy brak trafnego odwołania do innych tekstów kultury uzasadniających stanowisko zdającego.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu zgodnie z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego sformułowania stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest funkcjonalna, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna. Wagę zaburzenia funkcjonalności ocenia egzaminator na podstawie całości pracy (np. brak zakończenia w pracy, w której uczeń jasno rozwija swoją myśl, uznaje się za niewielkie zaburzenie, natomiast brak rozdzielenia interpretacji problemu od interpretacji rozwiązania lub podważenie w zakończeniu wcześniejszych wywodów – za znaczne zaburzenie).

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na stosowność. Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada decorum (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności. Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne. Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. Błąd



stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduchowiona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na liczbę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich wagę (błędy rażące i nierażące). Za błąd rażący uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego³.

Pisemne prace klasowe i domowe - objaśnienia dotyczące oceny interpretacji porównawczej (poziom rozszerzony)

A. Koncepcja interpretacji porównawczej jest efektem poszukiwania przez zdającego sensów wynikających z zestawienia tekstów i wymaga ustalenia pewnych obszarów porównania, w których szuka się podobieństw i/lub różnic między utworami, a następnie wyciąga z tego wnioski. Koncepcja jest oceniana ze względu na to, czy jest niesprzeczna z utworami i czy jest spójna. Koncepcja jest niesprzeczna z utworami, jeśli znajduje potwierdzenia w obu tekstach, przy czym porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne, a nie drugorzędne. Koncepcja jest częściowo sprzeczna z utworami, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekstach lub porównywane obszary są dla tekstów drugorzędne. Koncepcja jest całkowicie sprzeczna z utworami, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekstach. Koncepcja jest spójna, gdy wypowiedź w sposób wystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów. Koncepcja jest częściowo spójna, gdy wypowiedź obejmuje i łączy sensy obu utworów, ale w sposób niewystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej. Koncepcja jest niespójna, gdy wypowiedź obejmuje sensy każdego tekstu, ale ich nie łączy (tzn. wypowiedź składa się z dwóch niepowiązanych ze sobą interpretacji). Brak koncepcji to brak wskazania zasady zestawienia utworów.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest trafne i czy jest pogłębione. Uzasadnienie trafne zawiera wyłącznie powiązane z tekstami argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia utworów. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstów. Uzasadnienie jest częściowo trafne, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstami lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – pojawi się przynajmniej

³ Podracki J., *Słownik interpunkcyjny*, Warszawa 2002.



jeden argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy. Uzasadnienie jest pogłębione, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekstach, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Zdający powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się. Uzasadnienie jest niepogłębione, gdy wszystkie argumenty są sfunkcjonalizowane, ale zdający przywołał je tylko z tekstów albo tylko z kontekstów.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest funkcjonalna, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na stosowność. Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada decorum (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności. Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne. Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduchowienie



metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na liczbę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich wagę (błędy rażące i nierażące). Za błąd rażący uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego⁴.

2. Kartkówki

- Przez kartkówkę należy rozumieć pisemną formę sprawdzania wiadomości trwającą nie dłużej niż 20 minut, obejmującą materiał z co najwyżej trzech ostatnich lekcji lub znajomości lektury.
- Kartkówki mogą być zapowiedziane lub niezapowiedziane. Zgłoszenie nieprzygotowania zwalnia z pisania kartkówki.
- Jeśli Uczeń opuścił kartkówkę, to powinien ją napisać na najbliższej lekcji lub być odpytanym z tego materiału.
- Oceny z kartkówek nie podlegają poprawie.
- Ocena z kartkówki traktowana jest jak ocena z odpowiedzi.

3. Wypracowanie klasowe

- Za wypracowanie klasowe uznaje się tworzenie wypowiedzi argumentacyjnej w formie rozprawki lub interpretacji tekstu lirycznego, trwające dwie godziny lekcyjne.
- W przypadku stwierdzenia plagiatu Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
- Uczeń, który z wypracowania klasowego otrzymał ocenę niedostateczną nie poprawia jej.
- Nieobecni Uczniowie piszą tę pracę w wyznaczonym przez Nauczyciela terminie.

⁴ Podracki J., *Słownik interpunkcyjny*, Warszawa 2002.



4. Test sprawdzający czytanie ze zrozumieniem

- Test sprawdzający czytanie ze zrozumieniem to forma mająca na celu sprawdzenie świadomości językowej Uczniów oraz ich umiejętności z zakresu działań tekstotwórczych, trwająca dwie godziny lekcyjne.
- Uczeń, który z testu otrzymał ocenę niedostateczną nie poprawia jej.
- Uczniowie nieobecni piszą test w wyznaczonym przez Nauczyciela terminie.

5. Pisemne prace domowe

- Pisemna praca domowa to zadanie zlecone Uczniowi do samodzielnego wykonania w czasie pozalekcyjnym.
- Jeśli Uczeń nie wykonał zadanej pracy domowej i nie zgłosił nieprzygotowania otrzymuje ocenę niedostateczną.
- Przy ocenianiu pisemnej pracy domowej pod uwagę brany jest zarówno aspekt merytoryczny, jak i formalny.
- Ocenie podlega także staranność i samodzielność wykonania.

6. Wypracowania domowe

- Wypracowania domowe, obejmujące większy zakres materiału, zadawane są z kilkudniowym wyprzedzeniem.
- Nieoddanie wypracowania domowego w wyznaczonym terminie skutkuje wystawieniem oceny niedostatecznej.
- W przypadku stwierdzenia plagiatu Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.



A. Zasady oceniania wypowiedzi ustnych

1. Odpowiedź z materiału obejmującego ostatnio realizowane tematy

<i>Ocena</i>	<i>Opis</i>
Niedostateczny	Uczeń nie udziela odpowiedzi na pytania postawione przez nauczyciela, nawet przy jego pomocy.
Dopuszczający	Uczeń udziela odpowiedzi na proste pytania i rozwija (z pomocą nauczyciela) zagadnienia o niewielkim stopniu trudności.
Dostateczny	Uczeń zna i rozumie podstawowe pojęcia z teorii i historii literatury, rozumie czytany tekst, potrafi przy niewielkiej pomocy nauczyciela udzielić odpowiedzi na postawione pytania, tylko częściowo wykazuje się samodzielnością w omawianiu zagadnień.
Dobry	Uczeń spełnia podstawowe wymagania, prawidłowo wykorzystuje poznane pojęcia i terminy, potrafi samodzielnie omówić typowe zagadnienie, prawidłowo posługuje się językiem, wnioskowanie jest logicznie poprawne.
Bardzo dobry	Uczeń samodzielnie udziela odpowiedzi na wszystkie postawione pytania, samodzielnie omawia zagadnienia problemowe, potrafi stosować poznaną wiedzę w nowych i nietypowych sytuacjach, umie samodzielnie przeprowadzić analizę zagadnienia, bezbłędnie posługuje się językiem, rozpoznaje i omawia konwencje literackie.
Celujący	Uczeń spełnia wymagania konieczne do otrzymania oceny bardzo dobrej oraz samodzielnie rozwija swoje humanistyczne zainteresowania i udziela prawidłowych odpowiedzi na pytania o wysokim stopniu trudności.

2. Wypowiedź ustna typu maturalnego

Wypowiedź ustna typu maturalnego powinna spełniać dwa warunki:

1. być dłuższym monologiem na temat określony w poleceniu;
2. stanowić formalną oraz znaczeniową całość.

Wypowiedź, która nie spełnia obu tych warunków, nie może być uznana za wypowiedź egzaminacyjną. W takim wypadku Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.



PRZEDMIOTOWE OCENIANIE Z JĘZYKA POLSKIEGO

Przy ocenianiu wypowiedzi ustnej typu maturalnego z języka polskiego stosowane są następujące kryteria ustalone przez CKE, które są nieprzekładalne na oceny szkolne:

Meritum wypowiedzi monologowej	Organizacja wypowiedzi monologowej	Meritum wypowiedzi dialogowej i przestrzeganie zasad uczestniczenia w rozmowie	Styl i język wypowiedzi monologowej i dialogowej
wypowiedź jest w całości zgodna z poleceniem, wszystkie elementy polecenia są zrealizowane, realizacja jest pogłębiona, wypowiedź jest bezbłędna rzeczowo i terminologicznie	wypowiedź to całość zorganizowana, jest w pełni spójna lub występują jedynie nieznaczne zaburzenia spójności	wypowiedzi są w pełni adekwatne i odpowiednio rozwinięte, zachowane są wszystkie zasady uczestniczenia w rozmowie	styl wypowiedzi jest stosowny, brak jest rażących i licznych błędów gramatycznych i leksykalnych, poprawność wymowy i prozodia są zadowalające
wypowiedź jest w całości zgodna z poleceniem, zrealizowane są wszystkie elementy polecenia, wypowiedź jest bezbłędna rzeczowo i terminologicznie, jednak realizacja jest powierzchowna	wypowiedź to całość zorganizowana, występują jedynie nieznaczne zaburzenia spójności na poziomie lokalnym	wypowiedzi są w pełni adekwatne i odpowiednio rozwinięte, naruszona jest któraś z zasad uczestniczenia w rozmowie	styl wypowiedzi jest stosowny, pojawiają się niewielkie błędy gramatyczne i leksykalne, poprawność wymowy i prozodia są zadowalające
wypowiedź jest częściowo zgodna z poleceniem, zrealizowane są niektóre jego elementy, realizacja jest powierzchowna, pojawiają się niewielkie błędy rzeczowe i terminologiczne	pojawiają się zaburzenia w całościowej organizacji wypowiedzi oraz nieznaczne zaburzenia na poziomie lokalnym	wypowiedzi są częściowo adekwatne, ale odpowiednio rozwinięte, naruszona jest któraś z zasad uczestniczenia w rozmowie	styl wypowiedzi jest częściowo stosowny, pojawiają się nieliczne błędy gramatyczne i leksykalne, poprawność wymowy i prozodia są niezadowalające
wypowiedź jest częściowo zgodna z poleceniem, zrealizowane są tylko niektóre jego elementy, realizacja jest powierzchowna, pojawiają się błędy	występują zaburzenia w całościowej organizacji wypowiedzi oraz znaczne zaburzenia spójności na poziomie lokalnym	wypowiedzi są częściowo adekwatne oraz niewystarczająco lub nadmiernie rozwinięte, naruszone są zasady uczestniczenia w rozmowie	styl wypowiedzi jest częściowo stosowny, pojawiają się rażące i liczne błędy gramatyczne i leksykalne, poprawność wymowy i prozodia są niezadowalające



rzeczowe i terminologiczne			
wypowiedź nie spełnia kryteriów wypowiedzi egzaminacyjnej lub jest niezgodna z poleceniem	wypowiedź jest niezorganizowana i nieuporządkowana na poziomie lokalnym	wypowiedzi są nieadekwatne	styl jest niestosowny

3. Referat/ elementy retoryki

Wyżej wymienione typy wypowiedzi ustnej będą oceniane zgodnie z kryteriami zastosowanymi przy ocenianiu wypowiedzi ustnej typu maturalnego dotyczącymi meritum, organizacji oraz stylu i języka wypowiedzi monologicznej.

B. Ocenianie innych form jakości i efektów pracy ucznia

Pozostałymi elementami podlegającymi ocenie na lekcjach języka polskiego będą:

- umiejętność wyszukiwania i pozyskiwania informacji;
- praca własna (eksperymentowanie, poszukiwanie, przeprowadzanie i komentowanie własnych obserwacji);
- umiejętności społeczne i transwersalne (praca w zespole, grupie, w plenum);
- odpowiednia postawa (rzetelność, sumienność, wytrwałość i systematyczność w zdobywaniu wiedzy);
- aktywność i zaangażowanie Ucznia na lekcjach;
- indywidualny przyrost wiedzy i umiejętności z uwzględnieniem zdolności i możliwości Ucznia.
- Jeśli Uczniowie swoją postawą i zachowaniem uniemożliwiają prowadzenie lekcji, nauczyciel ma prawo przerwać lekcję i zlecić Uczniom samodzielne opracowanie tematu, a na lekcji bieżącej lub następnej sprawdzić wiadomości i je ocenić.



C. Wagi przypisywane poszczególnym formom aktywności

Poszczególnym formom aktywności przypisywane są następujące wagi:

Forma aktywności	Waga
Sprawdzian z epoki (test)	3
Praca pisemna (wypracowanie klasowe)	3
Czytanie ze zrozumieniem	3
Kartkówka	2
Odpowiedź ustna	2
Zadanie	2
Pisemne prace domowe	1
Aktywność	1
Prezentacja multimedialna /praca w grupach	1
Elementy retoryki/referat/projekt	2
Lektura	2
Kultura i media	2
Wypracowanie domowe typu maturalnego	2

1. Sprawdzian z epoki.

Przez sprawdzian rozumie się: test sprawdzający znajomość epoki literackiej i/lub znajomość omówionych lektur, wiedzę i umiejętności z zakresu poetyki, wykorzystanie w praktyce wiedzy z nauki o języku, tworzenie samodzielnej wypowiedzi argumentacyjnej.

2. Praca pisemna (wypracowanie klasowe).

Przez pracę pisemną rozumie się tworzenie: samodzielnej wypowiedzi argumentacyjnej (rozprawki), analizy i interpretacji tekstu lub jego fragmentu i/lub esej interpretacyjny.



3. Czytanie ze zrozumieniem.

Test sprawdzający rozumienie tekstu użytkowego na poziomie znaczeń i struktury.

4. Kartkówka.

Jako kartkówkę rozumie się sprawdzenie umiejętności takich jak: streszczenie tekstu lub jego fragmentu, częściową analizę tekstu, parafrazę, umiejętności językowe, odtworzenie wiadomości a także sprawdzenie wiadomości z zakresu teorii literatury (znajomość terminów i pojęć).

5. Odpowiedź ustna.

Podczas wypowiedzi ustnej ocenia się umiejętność tworzenia własnej wypowiedzi na podstawie znajomości lektury, wiedzy o epoce historycznoliterackiej z użyciem terminów z zakresu teorii literatury.

6. Zadanie.

Przez zadanie rozumie się: notatkę z lekcji, notatkę z podręcznika, plan, konspekt, plan dekompozycyjny, streszczenie w formie pisemnej lub ustnej, wykorzystanie cytatów w funkcji argumentacyjnej, samokształcenie i docieranie do informacji.

7. Pisemna praca domowa.

Dopuszcza się następujące formy: samodzielna wypowiedź argumentacyjna (rozprawka), analiza i interpretacja tekstu lub jego fragmentu i/lub esej interpretacyjny, czytanie ze zrozumieniem, recenzja, sprawozdanie.

8. Aktywność.

Przez aktywność rozumie się: aktywność Ucznia na lekcji, uczestnictwo w kulturze, twórczość artystyczną.



9. Prezentacja multimedialna/ praca w grupach.

Do tej kategorii należą: prezentacja multimedialna, sporządzenie bibliografii, konspekt, scenariusz.

10.Elementy retoryki/referat/projekt.

Uczeń: samodzielnie tworzy wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki, publicznie wygłasza przemówienie, przygotowuje i wygłasza referat, opracowuje projekt.

11.Lektura.

Do tej kategorii należy: kontrola znajomości tekstu literackiego, umiejętności streszczania lektury, charakterystyka bohaterów, określenie problematyki utworu, rozpoznanie konwencji literackiej.

12.Kultura i media.

Przez kulturę i media rozumie się: analizę i interpretację różnych tekstów kultury, samodzielne docieranie do informacji, lekturę tekstów użytkowych (publicystyka), recenzję, sprawozdanie, felieton, artykuł.

Średnia ważona:

Podstawą do wystawiania oceny semestralnej i rocznej będzie średnia ważona (SW) otrzymanych w ciągu semestru ocen (o), którym przyporządkowano wagi(w), obliczona według wzoru:

$$SW = \frac{\sum o_i w_i}{\sum w_i}$$

Przykład liczenia średniej ważonej:

Uczeń otrzymał następujące oceny:

3 – kartkówka, ważność 2



4 – sprawdzian, ważność 3

4 – odpowiedź ustna, ważność 2

$$SW = \frac{3 \times 2 + 4 \times 3 + 4 \times 2}{2 + 3 + 2} = 3,71$$

Liczenie średniej ważonej: sumę iloczynów ocen i ich wag dzielimy przez sumę wag, Uczeń otrzyma ocenę 4.

Zależność oceny semestralnej i rocznej od średniej ważonej pokazuje tabela

Średnia ważona	Ocena semestralna/roczna
$sw < 1,75$	1
$1,75 \leq sw < 2,75$	2
$2,75 \leq sw < 3,75$	3
$3,75 \leq sw < 4,75$	4
$4,75 \leq sw < 5,50$	5
$sw \geq 5,50$	6

Uwaga: Do oceny „+” dodaje się 0,5, a od oceny z „-” odejmuje się 0,25.

- Przy ustalaniu oceny rocznej brana jest pod uwagę średnia ważona uzyskana ze wszystkich ocen bieżących z pierwszego i drugiego semestru.
- Uczeń może otrzymać ocenę pozytywną na koniec roku, jeśli z drugiego semestru uzyskał średnią ważoną, co najmniej 1,75.
- Uczniowi, który na pierwszy semestr otrzymał ocenę niedostateczną i go zaliczył, przyjmuje się średnią ważoną 1,75 za ten semestr.
- Ostateczną decyzję o ocenie śródrocznej i rocznej podejmuje Nauczyciel kierując się wynikami uzyskanymi przez Ucznia, całokształtem jego pracy w ciągu roku szkolnego, jego podejściem do przedmiotu oraz wywiązywaniem się z obowiązków na zajęciach (tzw. „czynnik ludzki”).



V. Kryteria oceniania: wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

A. Celujący (6)

Ocenę celującą otrzymuje Uczeń, który :

1. ma pełną wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej oraz sprawnie posługuje się nimi w trudnych sytuacjach problemowych;
2. szczegółowo zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej;
3. czyta ze zrozumieniem trudny tekst literacki i samodzielnie go interpretuje;
4. sprawnie wiąże fakty w łańcuchy przyczynowo - skutkowe i wyciąga wnioski;
5. hierarchizuje pod względem stopnia ważności wydarzenia literackie, uzasadnia swój wybór;
6. bezbłędnie podaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania wskazanego tekstu kultury oraz jego powiązania z kontekstami: historycznym, filozoficznym i artystycznym;
7. zauważa rozmaite interpretacje tekstów kultury i je ocenia;
8. samodzielnie dokonuje wnikliwej analizy i interpretacji wskazanego tekstu kultury;
9. zna literaturę dotyczącą sztuki i wydarzeń kulturalnych, stosuje tę wiedzę w różnych sytuacjach problemowych;
10. odnajduje i porównuje dane zawarte w różnych (nie tylko pisanych) źródłach, samodzielnie je interpretuje;
11. przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji;
12. sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
13. rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi, rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
14. określa funkcje tekstów (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną, poznawczą, komunikacyjną i społeczną);



15. samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej, stosując zróżnicowane formy wypowiedzi;
16. sprawnie redaguje teksty własne i cudze;
17. aktywnie słucha wykładu, potrafi go streścić, w punktach zapisać najważniejsze tezy i ich uzasadnienie;
18. odróżnia fakty od opinii, tworzy własne opinie i konfrontuje je z innymi poglądami, wyciąga wnioski;
19. samodzielnie rozwija swoje zainteresowania;
20. potrafi swoją wiedzą zainteresować innych;
21. aktywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji i na zajęciach pozaszkolnych.

B. Bardzo dobry (5)

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje Uczeń, który :

1. ma pełną wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej, posługuje się nimi w różnych sytuacjach problemowych;
2. szczegółowo zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej;
3. czyta ze zrozumieniem tekst literacki i samodzielnie go interpretuje;
4. sprawnie wiąże fakty w łańcuchy przyczynowo - skutkowe i wyciąga wnioski;
5. hierarchizuje pod względem stopnia ważności wydarzenia literackie, uzasadnia swój wybór;
6. sprawnie podaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania wskazanego tekstu kultury oraz jego powiązania z kontekstami: historycznym, filozoficznym i artystycznym;
7. samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji określonego tekstu kultury;
8. odszukuje i porównuje dane zawarte w różnych (nie tylko pisanych) źródłach, samodzielnie je interpretuje;
9. zauważa rozmaite interpretacje tekstów kultury;
10. samodzielnie ocenia wydarzenia kulturalne;



11. przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji;
12. sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
13. rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi, rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
14. określa funkcje tekstów (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną, poznawczą, komunikacyjną i społeczną);
15. samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
16. sprawnie redaguje teksty własne i cudze;
17. aktywnie słucha wykładu, potrafi go streścić, w punktach zapisać najważniejsze tezy;
18. odróżnia fakty od opinii, tworzy własne opinie i konfrontuje je z innymi poglądami;
19. aktywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji.

C. Dobry (4)

Ocenę dobrą otrzymuje Uczeń, który :

1. ma podstawową wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej, posługuje się nimi w typowych sytuacjach;
2. dobrze zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej;
3. czyta ze zrozumieniem tekst literacki i interpretuje go;
4. sprawnie wiąże fakty w łańcuchy przyczynowo - skutkowe;
5. hierarchizuje pod względem stopnia ważności wydarzenia literackie;
6. rozpoznaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania wskazanego tekstu kultury oraz określa jego powiązania z kontekstem historycznym;
7. samodzielnie dokonuje analizy wskazanego tekstu kultury;
8. znajduje i porównuje informacje zawarte w różnych (nie tylko pisanych) źródłach;
9. przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji;



10. sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
11. rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
12. określa podstawowe funkcje tekstów (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
13. samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
14. sprawnie redaguje teksty własne i cudze;
15. aktywnie słucha wykładu, potrafi go streścić, w punktach zapisać najważniejsze tezy;
16. odróżnia fakty od opinii, tworzy własne opinie.

D. Dostateczny (3)

Ocenę dostateczną otrzymuje Uczeń, który :

1. ma niepełną wiedzę i podstawowe umiejętności określone w podstawie programowej;
2. zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej;
3. czyta ze zrozumieniem tekst literacki i samodzielnie przeprowadza chociaż fragmentaryczną jego interpretację;
4. wiąże elementarne fakty w łańcuchy przyczynowo - skutkowe;
5. selekcjonuje podstawowe wydarzenia literackie;
6. przyporządkowuje wcześniej poznany tekst kultury (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) określonej epoce literackiej;
7. odnajduje najważniejsze informacje zawarte w kilku źródłach pisanych, dokonuje ich wspólnej analizy porównawczej;
8. wykorzystuje znalezione informacje;
9. przeprowadza analizę źródeł informacji;
10. posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
11. dostrzega różne typy błędów językowych;



12. przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
13. redaguje teksty własne i cudze;
14. aktywnie słucha wykładu i potrafi go streścić;
15. odróżnia fakty od opinii.

E. Dopuszczający (2)

Ocenę dopuszczającą otrzymuje Uczeń, który :

1. ma fragmentaryczną wiedzę i podstawowe umiejętności określone w podstawie programowej;
2. pobieżnie zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej;
3. czyta ze zrozumieniem tekst literacki i interpretuje go z pomocą nauczyciela;
4. rozpoznaje podstawowe związki przyczynowo - skutkowe;
5. sytuuje w czasie i przestrzeni tylko najważniejsze wydarzenia literackie;
6. rozpoznaje przybliżony czas powstania wskazanego tekstu kultury na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej;
7. odszukuje najważniejsze informacje w źródle pisanym;
8. wykorzystuje z pomocą nauczyciela znalezione informacje;
9. posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
10. dostrzega niektóre typy błędów językowych;
11. przedstawia przy pomocy nauczyciela wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
12. redaguje z pomocą nauczyciela teksty własne;
13. aktywnie słucha wykładu i określa jego tematykę.



F. Niedostateczny (1)

Ocenę niedostateczną otrzymuje Uczeń, który :

1. nie zdobył podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej;
2. nie interesuje się przebiegiem zajęć;
3. nie uczestniczy w lekcji;
4. opuszcza prace klasowe;
5. nie przygotowuje zadań domowych;
6. nie prowadzi systematycznie zeszytu przedmiotowego.

VI. Wymagania edukacyjne

A. Zakres podstawowy

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

a) Czytanie i słuchanie. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości;
- rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; odczytuje zawarte w tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte;
- rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu;
- wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście;



- wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia;
- rozróżnia w dialogu odpowiedzi właściwe i unikowe;
- rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję;
- rozpoznaje pytania podchwytliwe i sugerujące odpowiedź;
- rozpoznaje manipulację językową w tekstach reklamowych, w języku polityków i dziennikarzy.

b) Samokształcenie i docieranie do informacji. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- szuka literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień; selekcjonuje ją według wskazanych kryteriów (w zasobach bibliotecznych korzysta zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak i z zapisów multimedialnych i elektronicznych, w tym Internetu);
- korzysta ze słowników i leksykonów, w tym słowników etymologicznych i symboli;
- tworzy przedmiotowe bazy danych zawierające informacje zdobywane w toku nauki;
- sporządza opis bibliograficzny książki, artykułu, zapisów elektronicznych, bibliografię wybranego tematu.

c) Świadomość językowa. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- analizuje i definiuje (w razie potrzeby z pomocą słowników) znaczenie słów;
- zna pojęcie znaku i systemu znaków; uzasadnia, że język jest systemem znaków; rozróżnia znaki werbalne i niewerbalne, ma świadomość ich różnych funkcji i sposobów interpretacji;
- zna pojęcie aktu komunikacji językowej i wskazuje jego składowe (nadawca, odbiorca, kod, komunikat, kontekst), dostrzega i omawia współczesne zmiany modelu komunikacji językowej (np. różnice między tradycyjną komunikacją ustną lub pisaną a komunikacją przez Internet);
- rozpoznaje i nazywa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- wskazuje w czytanych tekstach i analizuje przykłady odmian terytorialnych, środowiskowych i zawodowych polszczyzny;



- rozpoznaje w czytanych tekstach oraz wypowiedziach mówionych stylizację, rozróżnia jej rodzaje (archaizację, dialektyzację, kolokwializację) i określa funkcje;
- rozróżnia pojęcie błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi; rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
- odróżnia słownictwo neutralne od emocjonalnego i wartościującego, oficjalne od swobodnego.

2. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

a) Wstępne rozpoznanie. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki;
- określa problematykę utworu;
- rozpoznaje konwencję literacką (stałe pojawianie się danego literackiego rozwiązania w obrębie pewnego historycznie określonego zbioru utworów).

b) Analiza. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje (poznane wcześniej, a ponadto: oksymorony, synekdochy, hiperbole, elipsy, paralelizmy) oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii) i określa ich funkcje;
- dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki (średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, współczesność);
- analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych;
- rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja);
- porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne).

c) Interpretacja. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa kluczowe, wyznaczniki kompozycji);



- wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne);
- porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich;
- odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu.

d) Wartości i wartościowanie. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- dostrzega związek języka z wartościami, rozumie, że język podlega wartościowaniu (np. język jasny, prosty, zrozumiały, obrazowy, piękny), jest narzędziem wartościowania, a także źródłem poznania wartości (utrwalonych w znaczeniach nazw wartości, takich jak: dobro, prawda, piękno; wiara, nadzieja, miłość; wolność, równość, braterstwo; Bóg, honor, ojczyzna; solidarność, niepodległość, tolerancja);
- dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne;
- dostrzega w świecie konflikty wartości (np. równości i wolności, sprawiedliwości i miłosierdzia) oraz rozumie źródła tych konfliktów.

3. Tworzenie wypowiedzi.

a) Mówienie i pisanie. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;
- przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo);
- tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);
- publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy, donośność głosu, umiejętność artykulacji);
- stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji, wystrzegając się nieuczciwych zabiegów erystycznych;



- opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządza przypisy);

- wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt i cytuje).

b) Świadomość językowa. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie rozwijanym i koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: Polska, Europa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka).

B. Zakres rozszerzony

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

a) Czytanie i słuchanie.

- czyta utwory stanowiące konteksty dla tekstów kultury poznawanych w szkole;

- twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie (np. recenzja, szkic, artykuł, esej);

- porównuje tekst linearny i hipertekst rozumiany jako wypowiedź nieciągła, nielinearna, stanowiąca system powiązanych segmentów tekstowych, łączonych dowolnie przez użytkownika języka w każdorazowym akcie odbioru;

- rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi – wskazuje zastosowane w niej sposoby osiągania przejrzystości i sugestywności;

- rozpoznaje mechanizmy nowomowy charakterystyczne np. dla systemów totalitarnych.

b) Samokształcenie i docieranie do informacji.

- samodzielnie wybiera do lektury teksty, stosując różne kryteria wyboru, które potrafi uzasadnić;

- adiustuje tekst na poziomie elementarnym.

c) Świadomość językowa.



- rozróżnia i omawia na wybranych przykładach funkcje języka – poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji) oraz społeczną (jednoczenie grupy i budowanie tożsamości zbiorowej – regionalnej, środowiskowej, narodowej);
- dostrzega związek języka z obrazem świata;
- rozpoznaje i wskazuje wybrane cechy języka polskiego, które świadczą o jego przynależności do rodziny języków słowiańskich; sytuuje polszczyznę na tle innych języków używanych w Europie;
- postrzega styl potoczny jako centrum systemu stylowego polszczyzny, od którego odróżnia się inne style – artystyczny, naukowy, urzędowy, publicystyczny.

2. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

a) Analiza.

- wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym);
- dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia (synkretyzm konwencji i gatunków);
- rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe (np. biblijne, romantyczne) oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną, a także znaki tradycji, np. antycznej, judaistycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej;
- dostrzega w czytanych utworach: parodię, parafrazę i tawestację; wskazuje ich wzorce tekstowe;
- rozpoznaje i charakteryzuje styl utworu, np. wiersza renesansowego, barokowego, klasycystycznego, romantycznego.

b) Interpretacja.

- dostrzega i komentuje estetyczne wartości utworu literackiego;
- przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich;
- w interpretacji eseju i felietonu wykorzystuje wiedzę o ich cechach gatunkowych;
- konfrontuje tekst literacki z innymi tekstami kultury, np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi.



c) Wartości i wartościowanie.

- wskazuje różne sposoby wyrażania wartościowań w tekście.

3. Tworzenie wypowiedzi.

a) Mówienie i pisanie.

- tworzy wypowiedzi ze świadomością ich funkcji sprawczej;

- ocenia własną kompetencję językową (poprawność gramatyczną i słownikową) oraz kompetencję komunikacyjną (stosowność i skuteczność wypowiedzania się).

VII. Uwagi końcowe

- Przy formułowaniu kryteriów ocen i wymagań korzystano z Programu nauczania przedmiotu język polski w liceum i technikum (zgodny z nową podstawą programową i obowiązujący od roku szkolnego 2012/2013) Zakres podstawowy i rozszerzony. Nowa Era 2012 Barbary Łabęckiej; Informatora maturalnego CKE – matura od 2014/15.
- Opracowane w niniejszym dokumencie kategorie ocen zostały skonsultowane i zaakceptowane przez doradcę metodycznego RODON magister Elżbietę Zawodnik.
- Autorzy dokumentu:

1. Król Małgorzata _____

2. Maciaszczyk Małgorzata _____

3. Pankowska Agnieszka _____

4. Rodakowska Elżbieta _____